

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

פרשת חקת

גיליון 440

זאת חוקת התורה

בספר לפי האש מובא: סיפר אחד מן השרידים רבי אברהם יעקב קיש ז"ל שהגיע פעם בהיותו שרוי במחנה המוות למחיצת הרה"ק בעל השפע חיים מצאנו זי"ע ושמע מפיו דבר תורה. הרבי לא דיבר מענינא דיומא ומהמציב הקשה בו הם שרויים, אלא מענייני... קנין התורה. הוא תמך יסודותיו בפסוק מפרשת השבוע "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר". והזכיר את הדיוק הידוע שהובא במפרשים, מפני מה הכתוב אינו אומר "זאת חוקת הפרה" כפי שמתבקש מעניינה של הפרשה? אלא, הסביר, שחבוי פה רמז לג' דברים המועילים לזכירת הלימוד: א. שיחזור על פרקן מאה פעמים ואחד. ב. שיצייר שם הוי"ה מול עיניו בשעת הלימוד, כמובא בספרים הקדושים בשם האריז"ל. ג. שילמד בקול רם וישמיע לאוזניו. וזה שהכתוב מלמדנו: "זאת חוקת התורה" זא"ת נוטריקון זכור אל תשכח. "אשר צו"ה" בגימטריא ק"א, היינו שתשנה פרקן מאה פעמים ואחד. "ה" תצייר שם הוי"ה מול עיניך. "לאמור" שתגיד בפה ובקול. ואם שלוש אלה תעשה לך לא תשכח את תלמודך!...

מסופר על הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע שונכנס אליו פעם בחור לקבל ברכה, ובין הדברים שאילו הרבי: אם הוא לומד ומה הוא לומד, משהשיב ונקט לו את המסתא שהוא עוסק בה, שאלו הרבי: "האם הוא גם רגיל לחזור על תלמודו". ענה לו הבחור: "לא! אני סומך על זכרוני החזק ולכן הנני משקיע בלימוד". ענה אליו הרבי ואמר: "בני יקירי, הלומד ואינו חוזר הוא גרוע יותר ממי שאינו לומד כל עיקר. והוא דבר פלא, כי היצה"ר מניח לאדם שילמד אבל אינו נותן לו לחזור על תלמודו, כי הוא יודע שבחזרה תלוי הכל". באותו נימה המשיך הרבי: "ומה הנך חושב המשיך הרבי ואמר: מה הטעם שעם ישראל נוהג מנהג ישראל תורה שבימים טוב של שמחת תורה? נוהגים לחזור פעמים הרבה על החלק הראשון שבפרשת "וזאת הברכה", אלא ללמדנו שיעיקר לימוד התורה היא "החזרה", לחזור עוד פעם ועוד פעם!..."

החפץ חיים מסביר בספרו "תורת הבית" כי בכל מילה ומילה של לימוד תורה זוכה היהודי לקיים מצוות תלמוד תורה. לכן, לפי חישובו הקל של ה"חפץ חיים", ניתן למצוא כי היהודי הלומד תורה במשך שעה אחת מרוויח בשעה זו 12,000 מצוות! לא זו בלבד, אלא שהעולם כולו עומד ומתקיים בזכות לימוד התורה, והנה לשון רבי חיים מוולוז'ין בספרו "נפש החיים": "והאמת בלי שום ספק כלל, שאם היה העולם כולו מקצה עד קצהו פנוי חס ושלום אף רגע אחד ממש מעסק והתבוננות שלנו בתורה, ברגע היו נחברים כל העולמות, עליונים ותחתונים, והיו לאפס ותהו חס ושלום".

מעשה נורא מסופר על הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע שמראה לנו בפועל איך מתקיימת דברי הגמרא הנ"ל: בסוף ימיו של החתם סופר זי"ע שלח מכתב לתלמידו הגה"ק רבי מנחם כץ זי"ע שיבוא אליו בדחיפות, ונסע התלמיד מיד. כשהגיע לפרשבורג מקום משכנו של החתם סופר, ניסו תלמידיו של החתם סופר למנוע ממנו להיכנס, היות והוא היה כהן, וידעו שמצב רבם אנוש וקרוב מאד ליציאת נשמה ר"ל, ברם היות ורבו קרא לו - נכנס כשראהו החת"ס, נתמלא שמחה, ואמר לו: "מנחם, האם זוכר אתה את החידוש שאמרת לי לפני עשרות שנים בסוף מסכת סוטה"? ענה ואמר, "כן זוכר אני". ביקשו החת"ס שיחזור על הדברים, וחזר על כל דברי החת"ס שאמר אז. צהבו פני החת"ס ואמר: "בי"ה חזרתי על כל חידושי שחידשתי בחיי, וכמו שכתבו חז"ל: אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, אולם חידוש זה לא היה זכור לי, וכ"ה שהזכרתני". ואז רמז לו בידו הק' למהר ולצאת כיון שהגיע יציאת נשמה, ועלתה נשמתו הטהורה לגני מרומים ותלמודו בידו...

כן מסופר על הגה"ק מטשעביץ זי"ע שבאחד הלילות בתקופה האחרונה לחייו, פנה למשמשו ואמר: האם תוכל להביא לי שו"ת נודע ביהודה חלק יו"ד, ברצוני לעיין שם בתשובה בהל' טריפות. בבוקר סיפר המשמש לחתנו של הגאון, שבילילה ביקש הרב את הספר נודע ביהודה. הלך חתנו ה"ה הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זי"ע לבית חותנו ושאלו: "איזו שאלה בהלכות טריפות היתה לפניו באמצע הלילה"? השיבו הגאון "אני כבר מתכוון לדרך... כשמגיעים למעלה צריכים להיבחן על מה שלומדים פה, לכן אני חוזר ללמוד. חזרתי לעצמי את הנודע ביהודה, ובתשובה פלונית שכחתי משהו, לכן הוצרתי לעיין בה"ל... למדים כאן כמה דברים: ראשית, למרות שהגאונים האלו כל ימיהם בתורה ובוודאי שחזרו גם על תורתם שלהם ובכל זאת היו עוד צריכים חזרה. דבר נוסף, החזרה מועילה גם לאחר מאה ועשרים שיידע מה להשיב ומה לומר מהתורה שלמד הוא בעצמו בזה העולם.

כתב ה"סטייפלער" הרב יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל בספרו "ברכת פרץ": "והנה יודע שהדבר שעושה על האדם רומם גדול של שמחה אתה זה הוא זכר רב, חזרה בענין שאר חקוק מאד בזיכרונו. אבל דבר שאינו משתוקק עליו והשגתו אינו משמחו, זה הדבר אינו עושה רושם עמוק בנפשו ובזמן קצר הוא משכחו... וממילא יוצא מכאן שהזכרון שיזכור את תלמודו הוא לפי ערך רוב תשוקתו והשתדלותו להשגת התורה, ולפי רוב השמחה שבא לו בהשגת דבר מדברי תורה - כן היא זכירתו במה שלמד".

עצת העצות אותה כתב היעב"ץ בביאורו על קניית זיכרון התלמוד היא לימוד מתוך שמחה. והנה לשונו: "ועתה אני מוסיף אחד כנגד כולך, והוא שילמוד בשמחה של מצוה, וזה בשידע ויכיר כי יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה, ותתלהב נפשו באהבת התורה וכו' ולא תשכח ממנו מחמת האהבה והשמחה הקשורה עמה, וזוהי לימוד תורה לשמה. והעיד האר"י הקדוש ז"ל על עצמו שעל ידי השמחה שהיה לו בעסק התורה, זכה להשגתו הגדולה ולרוח הקודש" (בירת מגדל עז, נוה חכם, ע"ה, ב').

נאמר בגמרא על זה שלומד תורה ואינו חוזר על לימודו: "רבי יהושע בן קרחה אומר כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה, דומה לאדם שזורע ואינו קוצר". הרב עובדיה יוסף זצ"ל כתב רבות על חשיבות החזרה והשינון בלימוד: "ההתמדה והשקידה הם ערובה שהאדם יוכל לזכור את הדברים. אם לא, אינו יכול לזכור. זהו דבר השנוב שאדם יזכור מה שלומד. כמו שאמרת, אדם ששוכח הוא כמו אישה שיוולדת וקוברת - טוב שלא ילדה בכלל. ועל ידי שיחזור - 'משכיל' על דבר ימצא טוב'. מי שאינו חוזר, תהיה עליו תביעה: למה לא שקדת? למה לא שיננת? - כך צריכה להיות הגישה שלנו בלימוד הש"ס והפוסקים".

נצטוונו בתורה בציווי "ושננתם לבניך", שמשמעו ללמוד תורה וללמד תורה. יש למילה "ושננתם" שני פירושים: פירוש אחד משמעו שינון וחזרה, והפירוש השני מובא בגמרא: "ושננתם - שיהיו מחוודדים בתוך פיך: כשאדם שואלך דבר לא תהא מגמגם לו, אלא תהא אומר לו מיד (מסכת קידושין דף ל, עמ' א'). כלומר, ניתן להגיע לך שדברי הלימוד יהיו מסודרים בפני ע"י החזרה. מלבד זאת, חשוב מאוד שהחזרות לא ייעשו באופן של קריאה בעלמא, אלא באופן של הוצאת הלימוד בעל-פה. חזרה בע"פ של הלימוד היא צורת החזרה שמביאה לידי כך שהחומר שהוטמע ישלף בקלות אל התודעה.

זמני שב"ק

7:25	מנחה וקבל"ש א':
7:38	פלא המנחה:
7:55	סופ"ז הדלה"נ למנין א':
9:02	הדלקת הנרות:
9:10	מנחה וקבלת שבת:
3:42	עלות השחר:
4:54	הנץ החמה:
8:00	דף היומי:
8:59 - 8:23	סופ"ז ק"ש:
9:00	שחרית:
6:00	מנחה מנין ראשון: ולאחריו אבות ובנים
9:20	מנחה וסעודה ג':
10:29	מוצאי שב"ק:
10:37	מוצאי שב"ק ר"ת:

זיכוי הרבים

רכשו לכם הזכות להפצת הגיליון "דברי חיים" להצלחה וישועה בכל העניינים או להנצחת קרוביכם

kehilasdivreichaim@gmail.com

נדבת

הדפסת הגיליון והפצתו

נדבת ידידנו הר"ר מענדל טייטלבוים הי"ו

לעי"נ אביו ר' יצחק דוד

בן ר' נחמן אלימלך ז"ל

וזוגתו מרת יטלא

בת ר' אברהם ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה

זאת חזקת התורה:

מקשים המפרשים למה לא כתיב זאת חוקת "הפרה" דהא כאן מדבר בענין פרה אדומה, ותי' דידוע הטעם שקורים לסעודה שלישית בשבת בשם "שלש סעודות", כי לקיים מצות עונג שבת קשה כי באמת האדם אוכל לשובע נפשו למלאות תאוותו, ואיך שייך לומר שהוא אוכל לכבוד שבת קודש, אמנם מי שאכל סעודת צהרים ואח"כ אוכל סעודה שלישית, כגון בימי החורף שאינו רעב בכלל, ואעפ"כ אוכל לקיים המצוה, בזה מראה שהאכילה היא לכבוד שבת, ולכן נקרא בשם שלש סעודות, שע"י אפשר לראות כונתו בכל השלש סעודות, וכן הוא בפרה אדומה שהוא חוק בלי שום טעם, ובפרט שהוא היפוך השכל מטהר טמאים ומטמא טהורים, ואם האדם מקיים מצוה זו כראוי, הוא מראה שכל התורה כולה הוא עושה מחמת שכן רצון השי"ת ולא משום שהוא מבין ויודע לפי קט שכלו, לכן כתיב זאת חוקת "התורה" שעל ידי חוק זה נתברר כל התורה כולה.

זאת חזקת התורה:

פרשת פרה אדומה, צריך ביאור למה כ' כאן פרשת פרה אדומה היה לו לכתוב בפרשת בשלח כי במרה נצטוו או בפרשת תשא אחרי חטא העגל או בפרשת שמני, ולמה כאן אחר פרשת קרח, וי"ל דאיתא במדרש שנכרי א' שאל את ריב"ז שנראה מעשה פרה ככשפים, אמר לא המת מטמא ולא המים מטהרים, אלא חקה חקקתי גזירה גזרתי אין לך רשות להרהר אחריה, והסביר בספר חן טוב מרבינו טוביה הלוי שהכונה שיש שני מיני מיתות א' מה שנגזר על אדה"ר, והשני לאחר חטא העגל, טומאת מגע שייך בנכרי ג"כ אבל לא טומאת אוהל שנתחדש אחר חטא העגל, ולהסביר הענין דמצוה ליצנות משפיע על במקום כמש"כ ובכושב לצים לא ישב ומצואר צלמ"ח צסס המגיד מזלעטפון ז"ל שנים שיושבים ואין ביניהם ד"ת ה"ז מושב לצים פי' סימן הוא שהמקום קלט ליצנות קודם לכן וממילא אין המקום יכול לסבול שידבר ביניהם ד"ת, [דהיינו החדשות שבדרך כלל אדם מספר לחבירו כן צריך להיות בד"ת], ולכן אמר משה סורו נא מעל "אהלי" האנשים הרשעים האלו, דהיינו אוהל מטמא, ליצנות יכול להמית נפש האדם, כמו לשה"ר שהורג את האדם, ולכן נגזר אח"ז טומאת אוהל המת להדגיש כח הרע שיש בליצנות, וההיפוך לזה הוא כח התורה זה לעומת זה חוקת התורה הוא קבלת עול, וברצינות היפוך הליצנות.

ויקחו אליך פרה אדומה:

פס"ז "אליך" לעולם היא נקראת על שמך פרה שעשה משה במדבר, ויש להבין מהו הענין שנקרא על שמו של משה, וי"ל עפ"י לזאת צכתיו הארז"ל שמי שאינו יודע לכוין הכונות והשמות שיש בכל ברכה ובשעת קיום המצות, אשר יש בהם סודות עד אין מספר, יחשוב בלבו שיהיה חשוב כאילו כיון כל הכונות שכינו אנשי כנסת הגדולה וחכמינו ז"ל, והנה פרה אדומה הוא חוק ולא נודע הטעם רק למשה רבינו, כמאמרו"ל לך אני מגלה טעם פרה, לכן כשעשאו הפרה לא היו יכולים לכוין כל הכונות כי לא ידעו כונת המצוה, לכן היו צריכים לחשוב יהי רצון שיהא כאילו קיימו אותו בכל הכונות שכיוון משה רבינו ע"ה בשעת עשייתו, לכן נקראו כל הפרטות על שם משה רבינו.

חז"ל מספרים [במס' קידושין ובמדרש רבה] שהיה נכרי א' ושמו דמא בן נתינא שהיה לו אבנים לאפוד ולחושן והלכו אליו זקני ישראל לקנותם, והמפתחות של התיבה שבו היו האבנים היו תחת מראשותיו של אביו שהיה ישן ולא רצה להעיר את אביו אף בשביל הפסד הרבה ממון, לשנה נולד לו פרה אדומה ושילמו בעדה הרבה כסף והיה זה שכרו על קיום מצות כיבוד אב, והקשה החיובי הרי"ם אם רצו לשלם להנכרי שכו על כיבוד אב, הלא יש הרבה אופנים איך לשלמו, כגון שימצא אוצר של כסף וזהב וכדומה ולמה דוקא זכה שהפרה אדומה יהיה נולד אצלו, ותי' שהיה אז קיטרוג גדול בשמים איך נכרי א' יכול לקיים מצות כיבוד אב אף שיש בו הפסד כל כך כסף, ואולי אצל בני ישראל יש אנשים שלא ינהגו כן אצל אביהם, לכן הראו לו מן

השמים שלא רק במצוות שכליות כגון כיבוד אב בני ישראל מקיימים כראוי, רק אפילו במצוה חוקי שאין לו שום טעם, משלמים בני ישראל כל הון דעלמא לקיימו, וממילא זה מסלק הקיטרוג שאצל הנכרי הוא עושה זאת משום שהשכל מחייבו והוא איש ישרן ומבין שצריכים לכבד אב, אבל לקיים חוק בלי שכל במסירות נפש זה לא שייך אצלם.

צ"ס"י הקלוט, אומות העולם מונין את ישראל לאמור מה המצוה הזאת ומה טעם יש בזה, ויש להשיב להם שהוא גזירה ואין לך רשות להרהר אחריה, ויש לדייק בלשון "מונין" שהיה צריך לומר שטוענין לישראל או אומרים לישראל וכדומה, וכתבו המפרשים עפ"י ד הגמ' בחולין דף י"א שמקשה מנלן דאזלינן בתר רוב, וא' מהלימודים הוא מפרה אדומה ששוחטין אותו ושורפין אותו כשהיא שלם ואין בודקין לראות שמא יש שם טריפה, ואף שיש מיעוט טריפות, אלא מכאן ראייה דאזלינן בתר רוב בהמות, ומסיק הגמרא דאי אפשר ללמוד משם דפרה אדומה הוא חוק ואין למדין מחוקה, והנה האומות העולם טוענין תמיד שבני ישראל הם המיעוט וצריכים לילך בתר רוב ואחרי רבים להטות, ואף שאחרי רבים להטות כתיב בסנהדרין של ישראלים ולא בנכרי, אמנם האומות טוענים שמפרה אדומה אנו רואים שאף בבהמות אזלינן בתר רוב כמו ההו"א של הגמרא, וממילא גוים ג"כ בכלל דין רוב, וזה הביאור של ה"מונין" את ישראל שלפי המנין שלהם בני ישראל הם רק מיעוט, ועל זה בא התשובה שהוא חוק, ואין למדין מחוק, רק מהלמ"מ כמבואר בגמ' שם, שזה שייך רק בבני ישראל.

ונתן עלינו מים חיים:

כתבו הספ"ק שיש בזה לימוד גדול לכל אדם שאף שהפרה נשרף דהיינו שקדושתו כבר נשרף והלך לו, עכ"ז לעולם יכול לחזור בו ע"י כח התורה אשר המאור שבה מחזירו למוטב, וע"י נתינת מים חיים דהיינו התורה אל העפר נתקדש שוב פעם, וזה הענין שהניחו שליש מאפר הפרה למשמרת ולא השתמשו בו כמבואר ברש"י, שכמו שהניחו צנצנת מן להראות לדורות שהקב"ה הוא המכין מזון לכל אשר ברא, כמו כן האפר פרה הוא סימן שהקב"ה תמיד ימינו פשוטה לקבל שבים ולטהר אותם הבאים לטהר.

ונתן עלינו מים חיים אל כלי:

צבעל הטורים כתב רמז דידוע שמים חיים הוא התורה הקדושה שנמשלה למים, והוא הנותן חיים כי הם חיינו ואורך ימינו, כלי הוא ראשי תיבות כהן לוי ישראל, רמז בזה כי התורה שהוא המים חיים יש לקרות על ידי כהן לוי וישראל. עוד רמז על הפסוק ולקח אזוב וטבל במים, הנגינות על "ולקח אזוב" הם קדמא ואזלא, דהנה אזוב מראה על מידת הענוה, והדרך הנכונה לענוה הוא דע מאין באת - קדמא - ולאן אתה הולך - אזלא - רמז להנ"ל.

ונתתם אותה אל אלעזר הכהן:

ואמרינן בגמ' זר שוחט ואלעזר רואה, ותמוה למה נשתנה שחיטה זו מכל שחיטות האמורות בתורה שאין חיוב שיהיה עוד אחר עומד שם, וצ"ספ"ר גלילי זהב תי' ע"פ שיטת הגה"ה הרא"ש בפ"ק דחולין שמקשה איך נאמן השוחט הרי יש חזקת איסור לכל בהמה מחמת איסור אבר מן החי שבו ובמקום שהוחזק האיסור אין עד אחד נאמן, ותי' הפנ"י שאחרי השחיטה איתרע חזקת איסור אבר מן החי כיון שהוא מת עכשיו, ולכן לא בעינן שני עדים, א"כ זה ניהא בכלל השחיטות אבל בפרה אדומה שצריך לטהר טמאים שיש להאדם חזקת טומאה עד שמזין אפר פרה עליו א"כ האיך השוחט נאמן במקום שצריך להתיר חזקת טומאה, לכן שפיר צריכים עוד אדם שרואה השחיטה כדי שיהיו שני עדים להתיר החזקה.

זאת התורה אדם כי ימות באוהל:

יש להבין הלשון "זאת התורה", וכתב צ"ספ"ר תולדות יעקב דידוע מה שדרשו חז"ל בנדה דף ע"א אדם כי ימות באוהל אתם

מדברת מתוך גרונו ושוב היה יכול להיות על ידי שליח, וכל זה הוא לימוד לנו [אף שאין אנו מבינים אפס קצהו מהפגם של משה רבינו, אבל מה שנוגע לנו הוא] שאין להתחכם בחשבונות על רצון הבורא, אם הקב"ה ציוה לדבר צריכים לקיים רצון הבורא בלי חשבונות.

בתחילה כ' ודברתם אל הסלע "ונתן מימיו" ואח"כ ויך את הסלע ויצא "מים רבים", וכי המטף חממה די"ל החילוק בזה שאם היה מדבר היו מסתפקים במועט והיה הברכה של אוכל קימעא ומתברך במעיו, אבל עכשיו שלא עשו כרצון ה' הוצרכו שיהיה מים רבים בכמות, ובזה א"ש למה בתחילה כ' את העדה ואת בעירם, שניהם בשני אופנים, כי להעדה היה מספיק במועט משא"כ הבהמות אין להם ברכה זו, ואח"כ כ' העדה ובעירם כי שניהם היו שוין האדם והבהמה, שהוצרכו לפי צרכם בכמות.

על הסלע הך ויצא מים בצדקו חוץ חשרת מים - תפילת גשם - מה שמזכירים ענין של חטא בשעה שמתפללים על גשם כתב צפנה"ק לפי המצולל צמלק שכלך ברח יונה ולא רצה להוכיח את נינוה שחשב שמא ישמעו לקול דברו ובזה יהיה קיטרוג שהגויים שומעים למוכיח ולא בני"י, וכן משה רבינו עשה חשבון שאם היה מדבר להאבן יש קיטרוג שהאבן שומע ואולי יש מבני"י שלא שומעים, וזה יכול להביא קיטרוג גדול, לכן הכה את האבן שבשעת הכאה ר"ל שומעים כמש"כ בצר לך ומצאוך וגו' ושבת עד ה"א, וויתר על ביאתו לארץ מרוב מסי"נ עבור כלל ישראל, לכן אנו מבקשים שגם הקב"ה יוותר בעבורו.

יען לא האמנתם בי להקדישני וגו' ויקדש בם:

והקשו הלאשונים דלכאורה נראה כסתירה מתחילת הקרא לסוף הקרא, דאם לא היה קידוש השם איך כ' אח"כ ויקדש בם, וצ"ל פי' דהקידוש השם הוא שהקב"ה אינו מוותר אפילו לצדיקים וסביביו נשערה מאוד שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, וצ"ל כ' דבאמת היה קידוש השם דסוכ"ס ע"י ההכאה על הסלע יצא מים רבים שזה למעלה מדרך הטבע, אלא דהיה יכול להיות הקידוש השם ביתר שאת וביתר עז אם היה מדבר אל הסלע, והלימוד בזה כי אין לאדם להסתק במיעוט רוחניות אלא יש להשתדל להוסיף ולעשות כל מה שאפשר לקדש שמו הגדול ברבים.

וישמעו הכנעני וגו':

וכתב רש"י שבאמת היה זה עמלק ושינה את לשונו לדבר בלשון כנעני כדי שיהיו ישראל מתפללים לה' לתת הכנענים בידם ובאמת הם אינם כנענים רק עמלקים, כיון שראו ישראל שלבושיהם כעמלקים ולשונום כנענים לא ידעו מה להתפלל ואמרו סתם אם נתון תתן את העם הזה, וקשה למה קראן התורה בשם כנענים אם היו עמלקים, אלא מכאן אמר הגה"ק מצעלזא ז"ל יש ראייה שאם מדבר בלשון העמים ובסגנונם, ממילא נעשה כמוהו, כי הדיבור מראה על מהות האדם כי מדברים בלשון נקיה סימן הוא שהנפש נקי, וכיון שהם דיברו בלשון כנעני ממילא נעשו במהותם כמו הכנענים.

המתבונן בפרשיות חטא דור המדבר קשה להבין איך נחלקו כל כך עם משה, ואין זה אלא להורות כח השכחה, וחסרון התבוננות למשל במצב כשאין מים או בשר לאכול וכדומה היו צריכים לקבל על עצמם לפשפש במעשיהם, וי"ל דלכך נכתב פרשת טומאת מת וטהרתו באמצע חטאי דור המדבר, כי חטא אדה"ר בא מחמת השכחה, ע"י ע"ז ה. מי יתן והיה לבכם זה להם, אמר משה לישראל כפויי טובה בני כפויי טובה, דכ' ונפשינו קצה בלחם הקלוקל בני כפויי טובה דכ' האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל, ופנש"י לשון גנאי שתולה הקלקלה במתנתו של מקום והוא עשאה לו לעזר, ועי' צסמ"ג בהקדמה

קרויין אדם ואין אה"ע קרויין אדם, שגוי אינו מטמא, והגמ' שם שואל אי אשתו של לוט שנתפכה לנציב מלח מטמא או לא, והקט"ה חס' שיש כאן סתירה דהא קיי"ל דאין עכו"ם מטמא ואשת לוט לא היתה ישראלית, ממילא ליכא טומאה בכלל, וצריכים לומר דהא דקיי"ל דאין עכו"ם מטמא זה רק לאחר מתן תורה שיש הבדל בין ישראל לעמים, אבל קודם מתן תורה היו כולם מטמאים כי כולם היו להם דין בני נח, ולפי"ז יובן דברי הפסוק זאת התורה אדם כי ימות באוהל, רק לאחר שנתנו התורה קיי"ל דרק אדם [דהיינו ישראל] מטמא באוהל ולא קודם לכן.

החפץ חיים היה מצאנו מה שאמרו חז"ל בברכות דף ס"ג על פסוק הונ"ל דאין התורה מתקיים אלא במי שממית עצמו עליה, דביאור הענין הוא שאם האדם רוצה ללמוד ובא לו איזה עסק וכדומה הוא חושב בעצמו הלא העסק אני צריך לעשות עכשיו והתורה אני יכול ללמוד למחר ועוד חזון למועד, אבל אם היה יודע שמחר הוא ימות וצריך ללמוד ולעשות מעשים טובים כמה שאפשר בתוך היום שנשאר לו אזי לא היה ממתין כלל, וזה הביאור אין התורה מתקיים אלא מי שממית עצמו עליה שחושב שאין לו זמן פנוי כלל, וכל עת ורגע יקר הוא למאוד.

ותמת עם מרים:

צמלק איתא שמרים היתה האשה היחידה שמתה במדבר שנאמר ביהושע כל העם היוצא ממצרים הזכרים כל אנשי המלחמה מתו במדבר, ולא הנקבות, ולמה מתה, מפני אהרן ומשה ששלשתם ביחד היו פרנסים טובים לישראל, ולא יאה להפריד ביניהם, ומתה קודם להם כי ע"י מיתתה שהיתה צדקת גמורה כיפרה לגמרי על חטא המרגלים ולכן נסמכה לפרשת פרה אדומה לומר לך שמיתת צדיקים שאינם צריכים כפרה לעצמם מכפר בשביל אחרים.

שמעו נא המורים:

כתב צ"ח המורים לשון יוני שוטים שמורים את מוריהם, לכאורה קשה למה דיבר משה רבינו דוקא בלשון יוני, ואולי י"ל שבשעה שדיבר בכעס לא רצה לדבר בלשון הקודש לכן שינה לשונו, אבל לפי"ז היה צריך לדבר הכל בלשון יוני, ומי הרג מקוטנא ז"ל שבעניני קדושה אנו רואים שהדורות הולכים ומתעטים, וכמאמר חז"ל בכמה מקומות אם הראשונים כמלאכים אנו כבני אדם אם הראשונים כבני אדם אנו כחמורים, משא"כ אצל הנכרים הדורות האחרונות יודעים הרבה יותר מדורות הראשונות, והולכים ומתרבים בידיעות, ובפרט בחכמת יוונית, והנה הם רצו לומר למשה רבינו דיעות, לכן אמר להם משה רבינו שמעו נא המורים לשון יוני דהיינו שזה שיטה יוונית שהקטנים אומרים דיעות להזקנים, אצל בני ישראל אין אומרים דיעות להזקנים שיודעים יותר, ומיושב למה אמר דוקא בלשון יוני.

שמעו נא המורים:

חז"ל אמרו כיון שבא לכלל כעס שאמרו שמעו נא המורים בא לכלל טעות שהכה את הסלע, ולאמר הג"ר מדכי צאנעט ז"ל שהחשבון של משה רבינו היה על פי המבואר במדרש שכל מה שעשה אברהם אבינו בעצמו למלאכים שילם לו הקב"ה בעצמו, ואל הבקר רץ אברהם - ורוח נסע מאת ה' ויגזו שלוים, ויקח חמאה וחלב - הנני ממסיר לכם לחם מן השמים, אבל כיון שאמר יוקח נא מעט מים דהיינו על ידי שליח שילם לו הקב"ה ע"י שליח דהיינו על ידי משה, והנה משה ידע שהשכינה מדברת מתוך גרונו, ואם הוא היה מדבר אל הסלע היה כמו שהשכינה מדברת אל הסלע, ושוב אינו על ידי שליח והוא ידע שהמים צריך לבוא על ידי שליח דוקא, לכן הכה על ידי המטה, אמנם הטעות היתה לפי המבואר בפסחים דף ס"ו שכל הכועס השכינה מסתלקת ממנו, ממילא כשדיבר משה בכעס לא היה השכינה

שמעתי נקם אמו"ר ז"ל שהמפרשים מקשין מהו חטאו של מרים שלא נכנסה לא"י ות"י ע"פ מה שמקשים עוד הלא בסו"פ שמות מבואר כבר שעתה תראה ולא יוכל משה ליכנס לראות בניצחון מלכי כנען, וצנחן טעם מזואל בע"י אמירת למה הרעותה נמחק חטא זה שנתברר שמשה דיבר עם מסי"נ עבור כלל ישראל, אבל י"ל שמבואר בחוה"ל שער בחינה ובמגיד מישורים פרשת ויקהל שהמספר לשה"ר מקבל עבירות של מי שמספרים עליו ולכן כשדיבר מרים של משה קיבלה החטא של למה הרעותה ולא יכלה ליכנס לא"י ומשה היה יכול ליכנס לא"י ורק מחמת מי המריבה לא נכנס ודפח"ח

לאחר מיתת מרים וחטא מי מריבה ומיתת אהרן ומלחמת העמלקים וסירוב אדום לעבור, וצנעל הטורים [כ"א ד] שראו כל הצרות שיבאו עליהם בגלות אדום ואיך ישך כל כך, ותקצר נפש העם בדרך ופנ"י שחזרה לאחריהם והיה עיניו הדרך, ואז כ' וידבר העם בא' ובמשה למה העליתנו ממצרים למות במדבר כי אין לחם ונפשנו קצה בלחם הקלקל, וישלח ה' בעם את הנחשים וגו', ויש להבין והלא אין אדם נתפס [פרש"י להתחייב] על צערו כמבואר בב"ב ט"ז: מימרא דרבא, ולמה נענשו כ"כ ומהו ענין הנחשים בדוקא.

שכ' שעיקר הגדול שבתורה הוא ענין השכחה השמר לך פן תשכח את ה"א, ולהיפוך לזכור ענין שויתי ה' לנגדי תמיד. וי"ל דלכך כ' פרשת טומאה וטהרה להזכיר על ענין הכרת הטוב, ולכן כ' זאת חוקת התורה ענין חקיקה שלא יהיה אפשריות למחוק,

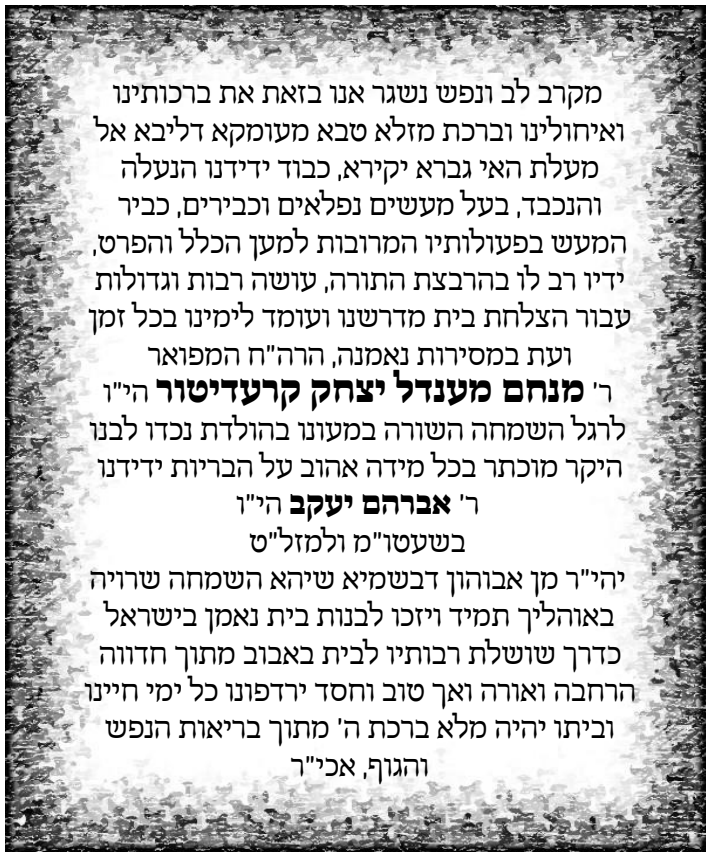
חטא מי מריבה חמור מאוד שאמרו ולמה העליתנו וגו' שכפרו בענין יציאת מצרים יסוד היסודות של עקרי אמונה, וירב העם עם משה מצינו מריבה אצל מים לפי שמן המים נבראו המחלוקת בשני לבריאה ויהי מבדיל בין מים למים, ויש עוד ענין כי בריאת המים מורה על השגחה עליונה כמאמרו"ל יקו המים ענין מיעוט המחזיק את המרובה, שבדרך הטבע היה העולם צריך להיות מופץ ממים, ולכן נעשה להם גם פה נס של מיעוט המחזיק את המרובה, וכן מצינו שקודם שבאו לא"י נעשה להם נס שעמדו כל ישראל בין שני בדי הארון, להורות שיבטחו בהקב"ה שהוא כל יכול, ובשביל כך מברכין בכל יום וקע הארץ על המים, גם ענין התפילה שייך למים שפכי כמים לכן, ענין הדמעות בשעת התפילה לעורר ענין המים התחתונים בכו, על שלשה דברים העולם עומד תורה נמשלה למים שנאמר הוי כל צמא לכו למים תפילה נמשלה למים כנ"ל וחסד שורשו ממירת מים. ע"י מד"ר בראשית אין קילוסו של ישראל עולה אלא במים שנאמר מקולות מים רבים וכו', טבע מלשון טבעו בים, גם בטבע צריכים להרגיש הנס של רוקע הארץ על המים.

בפרשת חוקת יש פ"ז פסוקים וכן בברוך שאמר יש פ"ז תיבות, ויש רמז לזה בספרי הקדמונים "תשית לראשו עטרת פז", והוא ג"כ בגימ' אני ה' לדעת כי אני ה' מקדישכם, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ורש"י מביא ענין זו באז ישיר ישראל עיי"ש, אני ה' בגימ' האותיות של קודם ואחר ה' [טדה - כוזן] ביחד עם שם הוי"ה עולה פ"ז, העיקר הוא הפנימיות שיהיה הכל באופן של אין עוד מלבדו, וזהי סוד הפרשה ויקדש בם אז ישיר ישראל טהרתן של ישראל, והוא הפנימיות של כל איש ישראל.

אז ישיר ישראל!

הבאר נתן מימיו כשאמרו ישראל שירה [לכן יש הוי"א שאסור לטבול בו דהוייתו ע"י אדם] ברה"ל: איתא שאמרו אז ישיר בשבת מנחה ובמוצש"ק איתא ברמ"א רצ"ט בשם הכל בו דבארה של מרים בא לכל מקום, כי שירת שבת משפיע שהבאר יבוא בכל מקום ונקרא ע"ש מרים שכ' ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו שבכל מצב יש שירה ואפילו לאחר שירת הים ותען להם מרים שירו לה'. בסוף פ"א בפרקי שירה מעין אומר ושרים כחוללים על מעיני בך כמו שהמעין נובע בכל פעם כמו כן השירה צריך להיות בכל עת ובל שעה בלי הפסק אפלו מצב של לרחוק צ"ל לדעה מה יעשה לו.

שירת הבאר - החטא של מי מריבה לפי"ד החת"ס קרה ביום כ"א ניסן שהרי מרים מת בי' ניסן וז' ימי אבילות שעדיין היה מים, ואח"כ ג' ימים בלא מים נמצא שביום כ"א קרה חטא מי מריבה, ולפי"ז מוכן למה מסיים בצאת ישראל וגו' ההופכי הצור אגם מים [ס"ת מרים], ולפי"ד האוהמ"ק בהסבר הרביעי על חטא מי מריבה הוא על שלא אמרו שירה על הבאר, וכן משמע בפסוק ומשם בארה הוא הבאר אשר אמר ה' למשה אסף את העם ואתנה להם מים אז ישיר ישראל עלי באר ענו לה, וכבר ביארנו שלכן הבאר סובב בכל הבארות במוצש"ק, ע"י השירות ותשבחות של בני ישראל ביום שבת קודש, זה פועל ההשפעה של בארה של מכרים, ויש להוסיף דהמים תחתונים כ' ביה יקו המים אל מקום אחד, ולשון יקו גם מלשון קוה אל ה' קוה קויתי וגו', ואתה קדוש יושב תהלות ישראל ר"ת קויתי, וע"י תהלות ישראל גורמים ההשפעה של המים התחתונים, שבוכים אגן בעי קריבא לגבי מלכא.

מקרב לב ונפש נשגר אנו בזאת את ברכותינו ואיחולינו וברכת מזלא טבא מעומקא דליבא אל מעלת האי גברא יקירא, כבוד ידידנו הנעלה והנכבד, בעל מעשים נפלאים וכבירים, כביר המעש בפעולותיו המרובות למען הכלל והפרט, ידיו רב לו בהרבצת התורה, עושה רבות וגדולות עבור הצלחת בית מדרשנו ועומד לימינו בכל זמן ועת במסירות נאמנה, הרה"ח המפואר ר' **מנחם מענדל יצחק קרעדיטור** הי"ו לרגל השמחה השורה במעונו בהולדת נכדו לבנו היקר מוכתר בכל מידה אהוב על הבריות ידידנו ר' **אברהם יעקב** הי"ו בשעטו"מ ולמזל"ט יהי"ר מן אבוהון דבשמיא שיהא השמחה שרויה באוהליך תמיד ויזכו לבנות בית נאמן בישראל כדרך שושלת רבותיו לבית באבוב מתוך חדווה הרחבה ואורה ואך טוב וחסד ירדפוננו כל ימי חייו וביתו יהיה מלא ברכת ה' מתוך בריאות הנפש והגוף, אכ"ר

שישו ושמחו בשמחת התורה
סיום מסכת יבמות תתקיים אי"ה בבית מדרשנו ביום שני בשעה 9:00 בערב ולאחריו תפילת מעריב ברוב עם הדרת מלך

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין ביינוש וזונתים זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהודרך ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ"ר' שמיני לסדר 'מקובני אקדש' - נוניסן תשע"ז

